

АБДУВАЛИЕВ ИБРАИМ

Туулган күнү:	10-май.1947-жыл		
Байланыш маалыматтары:	0708534021 ibraim.abduvaliev@gmail.com		
Жарандыгы:	Кыргызстан		
Жашаган дареги:	Жалал-Абад ш. Манас көчөсү – 44/17		
Педагогикалык стажы	60 жыл		
Билими Жогорку	Окуусунун башталышы: 1965-ж	Бүткөн жылы: 1966-ж.	
	Окуу жайы	Ош мамлекеттик пединституттун алдындагы башталгыч класстардын орус тили мугалимдерин даярдоочу курсу	
	Окуусунун башталышы: 1972-ж	Бүткөн жылы: 1977-ж.	
	Окуу жайы	Кыргыз мамлекеттик университетинин	
	Факультет	Филологиялык факультет	
	Адистиги	Кыргыз тили жана адабияты мугалими	
Окумуштуулук даражасы:	Багыты	Темасы	
	Филология илимдеринин кандидаты, 1984-ж.	«Кыргыз тилинин ат спорту лексикасы»	
	Филология илимдеринин доктору, 2008.	«Кыргыз тилинин кесиптик лексикасы (байыркы катмар)»	
	Профессор, 2016.		
Илимий жетекчилиги:	Жетекчилик кылган 9 илимдин кандидаты илимий ишин коргогон		
Иш тажрыйбасы			
Иш мөөнөтү		Мекемеси	Кызматы
1966-ж.	1972-ж.	Баткен районунун Ю. А. Гагарин атындагы орто мектеби	Башталгыч класстардын орус тили мугалими
1977-ж.	1984-ж.		
1984-ж.	1988-ж.	Кант районунун Новопокровка № 2 кечки жаштар орто мектеби	Кыргыз тили жана адабияты мугалими
1988-ж.	1990-ж.	КСЭнин «Манас» илимий редакциясы	илимий редакциясынын башчысы
1990-ж	20040-ж.	И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети	Улук окутуучу, доцент, кафедра башчысы, декан кызматтарында иштеген
2004-жыл	у.у.ч.	Жалал-Абад мамлекеттик университети	Институттун деректири, факультеттин деканы, ушу күнгө чейин кыргыз тили кафедрасынын профессору

2011-ж.	2016-ж.	КР УИА Ч.Айтматов атындагы Тил жана адабият институту	Жетектөөчү илимий кызматкери, айкалыштыруу
Кошумча маалыматтар:			
Үй-бүлөлүк абалы: үй-бүлөлүү		Балдары: үй-бүлөлүү, эки уул, бир кызы бар.	
Компьютерди билиши:			
Офистик тиркемелер:		Microsoft Word, Internet.Exzel	
Тилдерди билиши:		кыргыз, орус, түрк	
Сыйлыктары:			
1. КР билим берүү отличниги, 1997			
2. КР Президентинин алдындагы Мамлекеттик тил комиссиясынын Ардак грамотасы, «Кыргыз тили» төш белгиси, 2007;			
3. КР Жогорку Кеңешинин Ардак Грамотасы, 2015.			
4. Кыргыз Республикасынын илиминин мыктысы, 2022.			
5. КРдин Билим бербүүсүнө эмгек сиңирген кызматкер, 2023			
Монографиялары			
1. Профессиональная лексика в кыргызском языке: сравнительно-типологический анализ на материале конноспортивной лексики. –Бишкек, 2001. 120 б.			
2. Кыргыз тилинин кесиптик лексикасына салыштырма-типологиялык илик: көчмөн турмуш жана жоокерчилик өнөр сөздөрүнүн мисалында. –Бишкек, 2005. 156 б.			
3. Этимология жана лексикография. –Бишкек, 2007. 144 б.			
4. Филология маселелери. –Бишкек: Бийиктик, 2012. 272 б.			
5. Билесиңби, аалам акыйкатын? (Балдар үчүн. Ачылыштар, биринчиликтер боюнча илимий-популярдуу эмгек) – Жалалабат, 2013. 196 б.			
6. Академик К. К. Юдахин. –Бишкек, 2015. 167 б. (авторлошу: К. Токтоналиев)			
7. Азыркы кыргыз тили: фонетика, лексикология, морфология, синтаксис. –Бишкек, 2015. 518 б. (авторлоштор: К. Жаманкулова, Ж. Мамытов, Т. Садыков, К. Токтоналиев, Р. Эгембердиев).			
8. Азыркы кыргыз тили: морфология. –Бишкек, 2015.			
9. Лексикология современного кыргызского языка (научное издание). –Бишкек: Улуу Тоолор, 2016. 140 б.			
10. Устаттар. –Бишкек: УлууТоолор, 2018. 168 б.			
11. Айтматовдун тилине киришүү. –Бишкек: УлууТоолор, 2018. 68 б.			

Окуу китептери (учебники)

1. Азыркы кыргыз тили: морфология. –Жогорку окуу жайлардын филология факультеттеринин студенттери үчүн окуу китеп. – Бишкек, 1997. 296 б. (авторлошу: Садыков Т.).
2. Кыргыз тили. Окутуу орус тилинде жүргөн мектептин 9-кл. үчүн окуу китеп. –Бишкек, 2000. 112 б.
3. Кыргыз тили: морфология боюнча лекциялар курсу. Жогорку окуу жайлардын студенттери үчүн. – Бишкек, 2003. 214 б.
4. Кыргыз тилинин морфологиясы. «Кыргыз тили жана адабияты» адистиги боюнча жогорку окуу жайлардын студенттери үчүн окуу китеп. –Бишкек, 2008. 284 б.
5. Кыргыз тили. Окутуу орус тилинде жүргөн мектептин 9-кл. үчүн окуу китеп. Толукталып 2-басылышы. –Бишкек, 2012. 144 б.
6. Кыргыз тилинин морфологиясы. «Кыргыз тили жана адабияты» адистиги боюнча жогорку окуу жайлар үчүн окуу китеп. 2-басылышы. –Бишкек: Бийиктик. 2014. 268-б.
7. Кыргыз тили: грамматикалык талдоо. –Бишкек, 2019. 270 б.

Окуу куралдары (уч.пособия)

1. Кыргыз тилинен 200 суроо: Орто мектептин бүтүрүүчүлөрү жана студенттер үчүн колдонмо. – Бишкек, 1993. 19 б. (авторлошу: Толубаев М.).
2. Кыргыз тили жана адабияты боюнча тесттер: Студенттер, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо. –Бишкек, 1994. 39 бет. (авторлошу: Тиллебаев С.).
3. Азыркы кыргыз тилинин морфологиясы боюнча лабораториялык иштер: Жогорку окуу жайлардын студенттери үчүн колдонмо. –Бишкек, 1995. 46 б.
4. Кыргыз тили жана адабияты боюнча тесттер: Орто мектептин бүтүрүүчүлөрү, студенттер жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо. –Бишкек, 1996. 32 б. (авторлошу: Тиллебаев С.).
5. Кыргыз тилинин практикалык курсу боюнча көнүгүүлөр: Жогорку окуу жайлардын студенттери үчүн окуу куралы. –Бишкек, 1999. 76 б. (авторлоштору: Тентимишева С., Берманова К.).
6. Азыркы кыргыз тили: лексикография: Квалификацияны жогорулатуу жана кадрларды кайра даярдоо институтунун студенттери үчүн окуу курал. – Бишкек, 1999. 32 б.
7. Кыргыз тили сабактарында байланыштуу кепти окутуу: Орто мектептин мугалимдери, жогорку окуу жайлардын студенттери үчүн методикалык курал. –Бишкек, 2001. 40 б. (авторлошу: Иматов Т.).
8. Азыркы кыргыз тилинин морфологиясы боюнча лабораториялык иштер: Жогорку окуу жайлардын студенттери жана аспиранттар үчүн окуу курал. –Бишкек, 2002. 68 б.
9. Сөздүн теги: этимология жана лексикография. - Квалификацияны жогорулатуу жана кадрларды кайра даярдоо институтунун студенттери үчүн окуу курал. –Бишкек, 2002. 64 б.

10. Кыргыз тили: морфология боюнча лекциялар курсу. Жогорку окуу жайлардын студенттери үчүн. –Бишкек, 2003. 214 б.
11. Түркология боюнча лекциялар. Жогорку окуу жайлардын студенттери үчүн окуу курал. – Жалалабат, 2004. 60 б. (авторлошу – Ормонбекова А.).
12. Студенттик илимий иштер: Методикалык колдонмо. –Бишкек, 2004. 13 б. (авторлошу: Абылкасымова Т.).
13. Байыркы жазуулар – руханий чоң байлык: ЖОЖдордун студенттери жана аспиранттар үчүн кошумча окуу курал. –Бишкек, 2009. 36 б.
14. Диалектологиялык практика: жогорку окуу жайлардын филология факультеттеринин студенттери үчүн колдонмо. –Жалалабат, 2009. 20 б.
15. Кыргыз тилинде сөз мүчөлөрүнүн орун тартиби (атоочтор). –Жалалабат, 2012. 56 б.
16. Диалектологиялык экспедиция. –Бишкек, 2015. 32 б.
Сөздүктөрү (словари)
1. Кыргыз тилинин сөздүгү. Түзүүчүлөр / составители: Абдувалиев И. ж. б. – Бишкек, 2010. 1460 б.
2. Словарь топонимов Кыргызстана. Түзүүчүлөр: К. Алымкулов, Ю. Беляков, И. Абдувалиев. – Бишкек, 2013. 494 б.
3. Словарь односложных корней и основ в кыргызском языке // Кыргыз тилиндеги бир муундуу уңгү сөздөр сөздүгү. –Бишкек: Улуу Тоолор, 2017. 326 б.
Котормолору (переводы)
1. Коркут ата китеби / Книга моего деда Коркуд: Түрк элдеринин байыркы дастаны / эпос древних тюркских народов. Которгондор / перевели: Абдувалиев И., Абылкасымова Т., Сатимкулова Г. – Бишкек, 2004. 174 б.
2. Махмут Кашкари. Дивану лугати-т түрк. Которгондор: Абдувалиев И., Ахматов Т., Оморов А., Султаналиев И., Толубаев М. 1, 2-тома. –Бишкек, 2013.
3. Урал баатыр. Башкыр элинин баатырдык эпосу / героический эпос башкирского народа. Башкырчадан которгон / перевел из башк.яз. И.Абдувалиев. –Бишкек: Улуу Тоолор, 2020. 310 б.